

Aktiven pouk pri urah gospodinjstva

Tjaša Šinkovec, učiteljica gospodinjstva in kemije, OŠ Janka Modra, Dol pri Ljubljani

Učencem pogosto zmanjka motivacije za učenje in šolsko delo. Vse več učencev ne zna pravilno pristopiti k učenju in ima težave s koncentracijo. Da ure gospodinjstva ne bi bile monotone in dolgočasne, sem se poleg praktičnega dela (kuhanja) odločila učence motivirati z drugačnim pristopom obravnavane vsebine iz učnega načrta. V članku predstavljam nekaj idej, s katerimi sem popestrila ure gospodinjstva, seveda pa bi lahko na tak način popestrili tudi ure pri drugih predmetih.

Motiviranje učencev z različnimi pristopi

Ker imamo v razredih različno motivirane učence in ker ni nujno, da bo vsaka dejavnost aktivirala vse učence, obstaja več smernic za motiviranje učencev z različnimi motivacijskimi vzorci.

Prva skupina so tekmovalni učenci. Takšne učence najlažje motiviramo tako, da jim zagotovimo dovolj tekmovalnih situacij, pri čemer je dobro, da je njihova pozornost usmerjena predvsem na tekmovanje s samim seboj (postopno razvijanje in nadgrajevanje lastnega znanja). Potrebno jih je učiti, kako naj se učijo, da začnejo pridobivati učne navade in strategije.

Druga skupina so učno aktivni učenci. Njih najlažje motiviramo tako, da jim poskušamo zagotoviti čim več učnih nalog, za katere kažejo interes, in jih spodbujamo k vrednoti dosežka, saj bo tako njihova aktivnost še višja, tudi na področjih, za katere niso najbolj motivirani.

Tretja skupina so učno nesamozavestni učenci. Te učence lahko motiviramo s povratnimi informacijami o njihovih dosežkih ter tako krepimo njihovo samopodobo ter jim pomagamo pri usvajanju učinkovitih učnih strategij ter oblikovanju ciljev za učenje.

Četrta skupina so učno nemotivirani učenci, pri katerih je najbolje, da izhajamo iz njihovih interesov, na podlagi katerih prilagajamo različne učne dejavnosti. Spodbujamo razvoj učnih ciljev, prav tako tudi notranjo in zunanjo motiviranost.

Peta skupina so pasivni učenci. Le-te najbolje motiviramo tako, da ustvarimo varno in spodbudno okolje in da krepimo njihovo učno samopodobo (Juriševič 2012).

Med motivacijske pobudnike lahko uvrstimo:

- učenčev interes za učenje,
- učne vsebine ali/in metode, ki pritegnejo pozornost oziroma vzbudijo radovednost in zanimanje,
- cilje, ki jih učenec oblikuje o učenju oziroma znanju.

Ti so pri različnih učencih različni in prisotni v različni intenziteti. Ključno je tudi, kako pomembno je učencu učenje oz. znanje in učni razvoj v smislu vrednote znotraj njegovega sistema ter socialnega okolja. Odvisno je tudi od učenčeve zaznave zahtevnosti učenja in nalog. Če bo učenec presodil, da se od njega pričakuje preveč ali da ni zmožen ravnati tako, kot od njega zahteva učitelj, potem obstaja verjetnost, da se brez dodatnih, zunanjih spodbud ne bo začel učiti. Druga skupina motivacijskih sestavin je tudi učenčeva samopodoba, ki pomeni zaznavo lastne kompetentnosti na področju učenja in je pomembna vseskozi med učenjem. Drugi motivacijski ojačevalci pa so tudi atribucije (razlogi), ki jih učenci pripisujejo svojim uspehom ali neuspehom pri učenju (Juriševič 2012).

Aktiven pouk pri urah gospodinjstva

Hranilne snovi

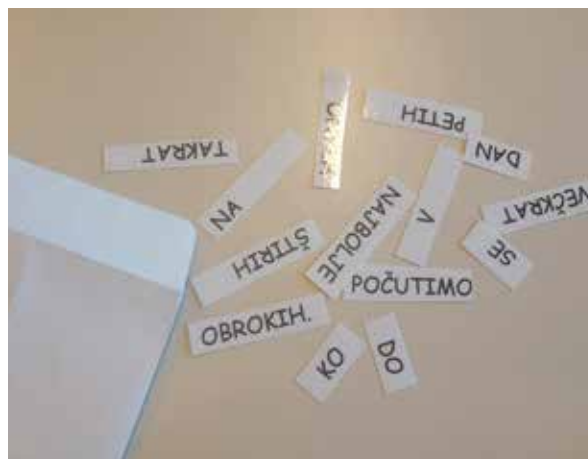
Učence razdelimo v tri skupine (po potrebi lahko v manj ali več skupin, odvisno od števila učencev). Na eno mizo postavimo reklamne oglase, v katerih najdemo različna živila. Prvi učenec iz vsake skupine mora na znak (začnejo vse skupine hkrati) priti do table in nanjo ali na plakat narisati prehranski krožnik ali prehransko piramido. Naslednji iz skupine začne takrat, ko prvi pravilno nariše črte in zraven napiše hranilne snovi. Vsi naslednji člani skupine gredo nato do mize z reklamami in iz njih v 30 sekundah, kolikor časa ima vsak iz skupine, izrežejo po eno skupino hranilnih snovi in jih nesejo do table, kamor jih pripnejo z magneti oz. prilepijo. Zmaga skupina, ki pravilno nariše prehranski krožnik/prehransko piramido, pravilno razvrsti hranilne snovi na njej oz. ima kar se da največ pravilno razvrščenih živil na tabli/plakatu.

Nad to didaktično igro so bili učenci zelo navdušeni. Niso samo sedeli v klopih in poslušali učitelja, ampak so vsi aktivno sodelovali. Pri tem so utrjevali znanje o skupinah hranilnih snovi, uvrstitvi le-teh na prehransko piramido oz. prehranski krožnik in pogostosti uživanja različnih hranilnih snovi.

Obravnavanje nove snovi z besednimi karticami

Učencem v paru razdelimo kuverte, v katerih so besede, iz njih pa morajo oblikovati smiselne povedi. Vsi učenci začnejo istočasno in imajo za sestaviti enake povedi. Ko vsi pravilno sestavijo, si poved zapišejo v svoj zvezek. Tako si na njim bolj zanimiv način, lažje in hitreje zapomnijo novo obravnavano snov. Z učiteljevim predavanjem si učenci zapomnijo le 5 % obravnavane snovi, če pa snov obravnavamo na drugačen način, si lahko učenci tako zapomnijo več, saj so pri uri bolj aktivni.

Poučevanje drugih

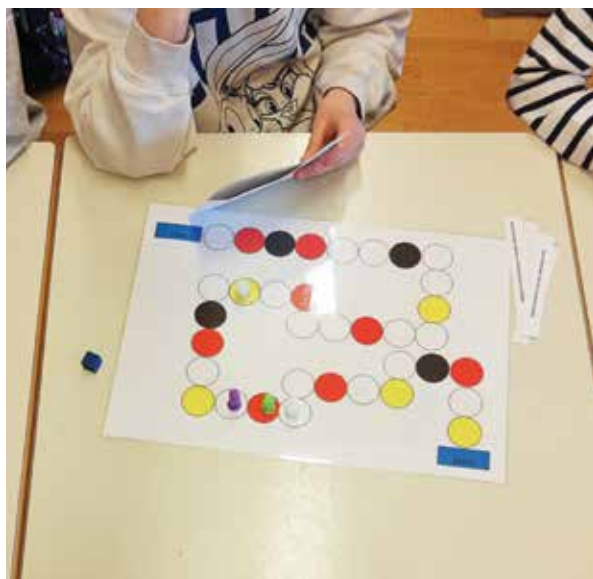
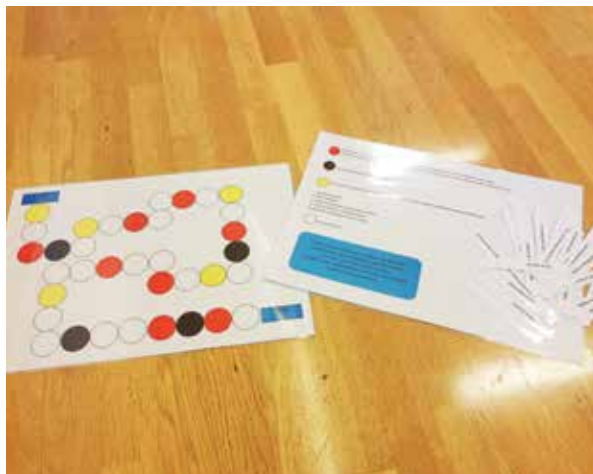
Učence razdelimo v več manjših skupin. Vsaki skupini določimo del snovi, ki jo želimo obravnavati v tisti uri. Na voljo jim damo nekaj časa (ki ga že vnaprej časovno omejimo). V tem času morajo učenci prebrati snov, se o njej pogovoriti in si izpisati bistvo (lahko v miselnem vzorcu, povedih, alinejah ...). Potem se skupine pomešajo in sestavijo nove skupine, v kateri mora biti iz vsake skupine po en član. Vsak od teh članov predstavi svoj del nove snovi, ostali poslušajo in si bistvo zapišejo v svoje zvezke. Na koncu ure morajo imeti vsi učenci zapisano bistvo vseh skupin. S poučevanjem drugih in predajanjem razlage drugim učenci snov večkrat ponovijo in si jo tako tudi hitreje zapomnijo, saj so jo poiskali sami in si o njej izpisali bistvene podatke. Na tak način učence učimo iskati bistvo. Učenci namreč večkrat ne vedo, kaj je pri določeni snovi najpomembnejše, npr. ko berejo snov v učbeniku. S tem ko morajo sami razbrati bistvo in ga posredovati drugim, jih naučimo večje samostojnosti. Seveda pa je take vrste pouk potrebno ponoviti večkrat, saj se šele tako opazijo razlike. Učenci z vajo postajajo vse bolj spretni pri iskanju bistva in predajanju le-tega drugim učencem.

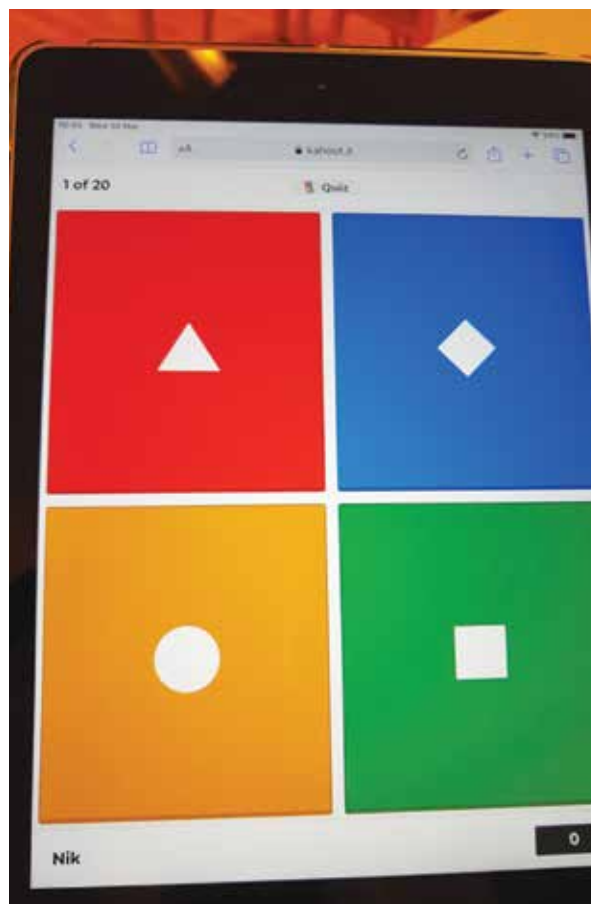
Utrjevanje znanja z didaktično igro

Učencem sestavimo namizno igro, s pomočjo katere se lahko razgibajo in ponovijo že obravnavano snov. V igri določimo igralna polja, na katerih morajo učenci opraviti gibalno nalogo, in polja, pri katerih

morajo odgovarjati na vprašanja, ki jih izžrebajo. Če na vprašanje odgovorijo pravilno, se lahko z igralno figuro pomaknejo za eno polje naprej, sicer pa ostanejo na istem polju. Pravilnost odgovorov preverjajo ostali učenci. Po mojih izkušnjah imajo učenci takšne igre radi, hkrati pa z njimi tudi ponavljajo in utrjujejo že obravnavno snov.

la. Po mojih dosedanjih izkušnjah imajo učenci kviz zelo radi, saj lahko med seboj tudi tekmujejo, hkrati pa ponovijo in utrdijo že obravnavano snov. Za reševanje lahko uporabijo šolske tablice (če jih ima šola na voljo), računalniško učilnico ali svoje telefone, ki jih v ta namen lahko prinesejo k pouku. Učenci se v posamezni kviz vpišejo s kodo in svojim imenom, nato pa na zaslonu telefona/tablice vidijo štiri polja. Na tablo jim projiciramo vprašanje in odgovore. Ko se odločijo za en odgovor, nato le pritisnejo na barvo in lik, ki po njihovem ponazarja pravilen odgovor. Zmagovalec je tisti, ki najhitreje in največkrat odgovori pravilno.

Utrjevanje znanja z uporabo pametnih (mobilnih) naprav

Uporaba digitalnih ali pametnih naprav v razredu pri poučevanju je danes izjemno dobrodošla, saj na tak način učence motiviramo za snov ali ponovitev le-te na interaktiven način, ki je učencem dandanes zelo blizu. Učitelju pametna naprava omogoča, da izvaja personaliziran in diferenciran pouk za vsakega učenca ali skupino učencev posebej. Obstaja vedno več plačljivih in brezplačnih spletnih platform, na katerih lahko učitelj učencem pripravi kviz ali kakšno drugo dejavnost za popestritev pouka. Sama sem učencem na brezplačni spletni platformi Kahoot sestavila kviz, s katerim sem po obravnavani snovi snov pri učencih še dodatno utrdila in ponovi-

Zaključek

Vsak učitelj si želi čim bolj učinkovito motivirati učence za šolsko učenje ter jih naučiti čim več novega. Kakšen pristop poučevanja in strategijo poučevanja si bo izbral, je stvar posameznega učitelja. Dobro je, da v razredu pri učencih spodbujamo pozitivno samopodobo, zagotavljamo vzpodbudno učno okolje, se povezujemo z okoljem in drugimi institucijami v okolici šole, spodbujamo aktivnost pri učencih in nenazadnje širimo primere dobrih praks.

Literatura

Juriševič, M. (2012): *Motiviranje učencev v šoli*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.